

नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान
प्रशासन सेवा, लेखा समूह, तह ८, प्रमुख लेखा अधिकृत पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

परीक्षाको किसिम	पूर्णाङ्क
प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा	२००
द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता	३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या X अङ्क	समय
प्रथम	शासकीय प्रबन्ध र संस्थागत ज्ञान	१००	४०	विषयगत - तर्कयुक्त विश्लेषणात्मक	६ प्रश्न X १० अङ्क = ६०	३ घण्टा
				विषयगत - समस्या समाधान	२ प्रश्न X २० अङ्क = ४०	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत - तर्कयुक्त विश्लेषणात्मक	६ प्रश्न X १० अङ्क = ६०	३ घण्टा
				विषयगत - समस्या समाधान	२ प्रश्न X २० अङ्क = ४०	

द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ३०

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक

द्रष्टव्य :

१. लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
२. प्रथम र द्वितीयपत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
३. लिखित परीक्षामा सोधिने **प्रश्नसंख्या र अङ्कभार** यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा दिईए अनुसार हुनेछ ।
४. विषयगत प्रश्नहरूको हकमा एउटै प्रश्नका दुई वा दुईभन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिने छ ।
५. विषयगत प्रश्नमा प्रत्येक पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डका उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
६. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भएतापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम, विनियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मितिभन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
७. प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
८. पाठ्यक्रम स्वीकृत मिति : २०८०/०१/१९

नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान
प्रशासन सेवा, लेखा समूह, तह ८, प्रमुख लेखा अधिकृत पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम
प्रथम पत्र :
शासकीय प्रबन्ध र संस्थागत ज्ञान
खण्ड (क) – (५० अङ्क)

(३ प्रश्न × १० अङ्क र १ प्रश्न × २० अङ्क = ५० अङ्क)

१. शासकीय प्रबन्धका विविध पक्ष

- १.१ शासकीय (Governance) प्रबन्धको अवधारणा, विशेषता र सूचक तथा नयां सार्वजनिक शासकीय प्रबन्ध (New public governance) र यसका विविध पक्ष
- १.२ संविधानवाद, नेपालमा संबैधानिक विकासक्रम र नेपालको संविधान
- १.३ राज्यशक्तिको बांडफांट, शक्ति पृथकीकरण र सन्तुलन तथा नेपालमा अभ्यास
- १.४ नेपालमा संघीय शासन प्रणालीको अवधारणा, महत्व र अभ्यास
- १.५ कानूनको शासन र लोकतान्त्रिक मूल्य मान्यता
- १.६ सुशासन र नेपालको अवस्था
- १.७ सामाजिक न्याय, सामाजिक सुरक्षा र समानुपातिक समावेशीकरणका विविध पक्ष
- १.८ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र निर्वाचन प्रणालीका प्रकार (Types of Electoral System)

२. सार्वजनिक प्रशासन र व्यवस्थापन (Public Administration & Management)

- २.१ मानव पूँजी व्यवस्थापन (Human Capital Management)
- २.२ कर्मचारी प्रशासनका विविध पक्ष
- २.३ राजनीति र प्रशासनको अन्तरसम्बन्ध
- २.४ नेपालको सार्वजनिक प्रशासन: सुधारका प्रयास एवं चुनौती
- २.५ प्रशासनको अवधारणा, उद्देश्य, कार्यक्षेत्र र सीमा
- २.६ व्यवस्थापनको अवधारणा, सिद्धान्त र नवीनतम प्रवृत्ति
- २.७ व्यवस्थापनका विभिन्न पक्ष : नेतृत्व, उत्प्रेरण, संचार सीप, निर्णय प्रक्रिया, संगठनात्मक व्यवहार (Organizational Behaviour) र कार्य संस्कृति (Work Culture)
- २.८ सुपरीवेक्षण, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन
- २.९ अधिकार प्रत्यायोजन र अधिकार निक्षेपण (Devolution) बीचका भिन्नता
- २.१० संगठनको परिचय, किसिम एवं विभिन्न स्वरूप
- २.११ संगठनका सिद्धान्त तथा केही प्रमुख पक्ष
 - २.११.१ आदेशको एकता (Unity of Command)
 - २.११.२ नियन्त्रणको सीमा (Span of Control)
 - २.११.३ पदसोपान (Hierarchy)
 - २.११.४ समूह गतिशीलता (Group Dynamics) र टोली कार्य (Team Work)
- २.१२ प्रकोप व्यवस्थापन (Disaster Management), परिवर्तन व्यवस्थापन, संकट व्यवस्थापन, विवाद व्यवस्थापन, समय व्यवस्थापन, तनाव व्यवस्थापन
- २.१३ वार्ता तथा संभौताको अवधारणा, सीप र रणनीति
- २.१४ कर्मचारीतन्त्रको अवधारणा तथा यसका सवल र दुर्बल पक्ष

नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान
प्रशासन सेवा, लेखा समूह, तह ८, प्रमुख लेखा अधिकृत पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

खण्ड (ख) – (५० अङ्क)

(३ प्रश्न × १० अङ्क र १ प्रश्न × २० अङ्क = ५० अङ्क)

१. संस्थागत ज्ञान

- १.१ नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठानको स्थापना, लक्ष्य, संगठनात्मक संरचना, उद्देश्य, कार्यक्षेत्र, वर्तमान अवस्था, आवश्यकता, संभावना र चुनौती
- १.२ प्रतिष्ठानको व्यवसायिक योजना र सो को कार्यान्वयन
- १.३ प्रतिष्ठानको स्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापनका उपयुक्त रणनीति
- १.४ प्रतिष्ठानको प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता विकास र सेवाको गुणस्तर व्यवस्थापन
- १.५ प्रतिष्ठानसँग सम्बन्धित निकाय बीचको अन्तरसम्बन्ध र समन्वय
- १.६ प्रतिष्ठानको प्रदेश एवं स्थानीय तहबीच सहकार्यको संभावित क्षेत्र र सहकार्यको मोडल
- १.७ नेपालमा पर्यटन प्रवर्द्धनका क्षेत्रमा मन्त्रालयको भूमिका
- १.८ नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन समिति गठन आदेश, २०२९
- १.९ नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान कर्मचारी सेवा शर्त नियमावली, २०६१
- १.१० नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी नियमावली, २०६३
- १.११ UNO, UNWTO, ICAO, IATA, PATA र पर्यटन सम्बन्धी राष्ट्रिय संघ संस्था एवं पर्यटन गतिविधिहरू सम्बन्धी जानकारी
- १.१२ नेपालको आर्थिक विकासमा पर्यटन क्षेत्रको योगदान एवं सम्भावना तथा चुनौती

२. सम्बद्ध नीति र कानूनहरू

- २.१ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४
- २.२ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ (बजेट निकास र सरकारी रकम खर्च गर्ने तरिका, लिलाम बिक्री सम्बन्धी व्यवस्था)
- २.३ सुशासन (व्यवस्थापन तथा संचालन) ऐन, २०६४ र नियमावली २०६५
- २.४ सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ तथा नियमावली २०६५
- २.५ भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ (कसूर तथा सजाय सम्बन्धी सामान्य व्यवस्था)
- २.६ खाद्य ऐन, २०२३ र नियमावली, २०२७
- २.७ उपभोक्ता हित संरक्षण ऐन, २०७५ र नियमावली, २०७६
- २.८ मुलुकी देवानी (संहिता) ऐन, २०७४ परिच्छेद ६ र १८
- २.९ पर्यटन नीति, २०६५
- २.१० विदेशी लगानी नीति, २०७१
- २.११ राष्ट्रिय पर्यटन रणनीतिक योजना, २०१६-२०२५
- २.१२ राष्ट्रिय रोजगार नीति, २०७१

नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान
प्रशासन सेवा, लेखा समूह, तह ८, प्रमुख लेखा अधिकृत पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम
द्वितीय पत्र : सेवा सम्बन्धी
खण्ड (क) – (५० अङ्क)

(३ प्रश्न × १० अङ्क र १ प्रश्न × २० अङ्क = ५० अङ्क)

१. नीति, योजना, कार्यक्रम तथा राजस्व र बजेट प्रणाली
- १.१. नीति, योजना, कार्यक्रम तथा बजेट प्रणालीका विविध पक्ष
 - १.२. बजेटका सिद्धान्त र बजेटका विविध प्रकार
 - १.३. सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनका अवयव र नवीन प्रयोग
 - १.४. खाता सूची (Charts of Accounts) तथा सरकारी वित्तीय तथ्यांक सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय आबद्धताको उपलब्धि
 - १.५. तीनै तहको सरकारको बजेट निर्माण तथा बजेट सम्बन्धी खर्च मापदण्ड (Norms) तयारी र प्रयोगको अवस्था
 - १.६. बजेट तथा आयोजना अनुगमन तथा मूल्यांकनको प्रावधान र अनुगमन संयन्त्रको भूमिका
 - १.७. एकल खाता कोष : परिचय, उद्देश्य, विशेषता तथा महत्व
 - १.८. कर : सिद्धान्त, प्रकार तथा महत्व
 - १.९. नेपालमा कर प्रणाली: वर्तमान स्वरूप र कार्यान्वयनको अवस्था (मूल्य अभिवृद्धि कर, आयकर, अन्तशुल्क, भंसार महसूल, स्थानीय कर तथा अन्य करहरु)
२. लेखा प्रणाली, लेखापरीक्षण तथा वित्तीय जवाफदेहीता र नेपालमा प्रयोग
- २.१. लेखा प्रणाली : अर्थ, आवश्यकता, महत्व, आर्थिक कारोवारको विश्लेषण, लेखांकनका चरण
 - २.२. नेपाल सरकारको लेखा प्रणाली
 - २.३. सार्वजनिक क्षेत्रमा प्रयोग गरिने लेखा प्रणाली: नगदमा आधारित लेखा प्रणाली, प्रोदभावी लेखा प्रणाली, प्रतिबद्धता लेखा प्रणाली, कोष लेखा प्रणाली तथा बजेट लेखा प्रणाली अर्थ आवश्यकता र उपयोगको अवस्था
 - २.४. वित्तीय, लागत तथा व्यवस्थापकीय लेखा प्रणालीको आवश्यकता, महत्व, उपादेयता
 - २.५. उत्तरदायित्व लेखा प्रणाली (Responsibility Accounting) को अवयव, आवश्यकता र परिणाममुखी व्यवस्थापन प्रणाली
 - २.६. लेखांकन तथा प्रतिवेदन सम्बन्धी महालेखा परीक्षकको कार्यालयबाट स्वीकृत फाराम
 - २.७. संगठित संस्थाको आर्थिक कारोवार : परिचय, विशेषता, कारोवार विश्लेषण, प्रारम्भिक लेखाङ्कन, खातामा प्रविष्टि र प्रतिवेदन सम्बन्धी व्यवस्था
 - २.८. लेखा प्रणालीका विविध क्षेत्र : वित्तीय लेखांकन, व्यवस्थापन लेखांकन, लागत लेखांकन, आम्दानी लेखांकन, जिम्मेवारी लेखांकन
 - २.९. लेखा अभिलेखमा देखिने त्रुटी तथा सुधार गर्ने तरिका
 - २.१०. लेखा परीक्षणको अर्थ, आवश्यकता, महत्व, आधारभूत सिद्धान्त र प्रकार
 - २.११. लेखा परीक्षण सम्बन्धी सवैधानिक एवं कानूनी आधार
 - २.१२. आन्तरिक तथा अन्तिम लेखा परीक्षण
 - २.१३. नेपालमा व्यवस्थापकीय, Concurrent, Risk Base, कार्यमूलक लेखा परीक्षणको महत्व, प्रयोग र कार्यान्वयनको अवस्था
 - २.१४. वित्तीय जोखिम (Fiduciary Risk) तथा आर्थिक अनुशासनको सन्दर्भमा लेखा परीक्षणको भूमिका, हालसम्मको प्रवृत्ति र कार्यान्वयन समिक्षा
 - २.१५. आर्थिक उत्तरदायित्व परीक्षणका आन्तरिक र वाह्य निकाय तथा कार्यान्वयन अवस्था

नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान
प्रशासन सेवा, लेखा समूह, तह ८, प्रमुख लेखा अधिकृत पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

- २.१६. बेरुजुको प्रकार, प्रवृत्ति र वित्तीय व्यवस्थापनको समग्र पक्षको कार्यान्वयन अवस्था तथा सुधारका उपाय
- २.१७. लेखा परीक्षण तथा सार्वजनिक सुनवाई, सामाजिक तथा जनलेखा परीक्षण (Social and Public Audit) को सम्बन्ध र आवश्यकता
- २.१८. सार्वजनिक खर्च तथा वित्तीय उत्तरदायित्व (Public Expenditure and Financial Accountability-PEFA) सम्बन्धी परिसूचक सम्बन्धी सामान्य ज्ञान तथा हालसम्म भएको पेफा मूल्यांकन प्रतिवेदन, मूल्यांकन गर्ने तरिका सम्बन्धी ज्ञान
- २.१९. नेपालमा आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी विविध पक्ष
 - २.१९.१. नेपाल सरकारको आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी कार्यको जिम्मेवारी र जवाफदेहीता पालना तथा प्रचलन (Compliance and Enforcement) सम्बन्धी व्यवस्था
 - २.१९.२. नेपालको आर्थिक प्रशासनसँग सम्बन्धित संगठनात्मक तथा संस्थागत संरचना र निकायको भूमिका तथा हालको कार्यान्वयन स्थिति
 - २.१९.३. नेपालको सार्वजनिक खरिद प्रणाली र यसको वर्तमान अवस्था
- २.२०. विभिन्न आवधिक आर्थिक तथा वित्तीय प्रतिवेदन, सो सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था, प्रतिवेदन तयार गर्ने विधि, प्रकृया र प्रतिवेदन प्रस्तुतीकरण
- २.२१. लेखांकन समायोजन (Accounting adjustments) - Accruals and Outstanding - Prepaid Expenses - Reconciliation of Accounts – Adjustments

खण्ड (ख) – (५० अङ्क)

(३ प्रश्न × १० अङ्क र १ प्रश्न × २० अङ्क = ५० अङ्क)

३. लेखामान तथा नेपालमा सार्वजनिक क्षेत्र लेखा मान सम्बन्धी व्यवस्था र नेपालको वित्तीय व्यवस्थापनमा विधुतीय सूचना प्रणालीको प्रयोग तथा कार्यान्वयनको अवस्था
 - ३.१. लेखा मानको अर्थ आवश्यकता महत्व र उपादेयता
 - ३.२. नेपाल लेखा मान (Nepal Accounting Standards -NAS)
 - ३.३. नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (Nepal Public Sector Accounting Standards-NPSAS)
 - ३.४. नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन प्रणाली (Nepal Financial Reporting System- NFRS)
 - ३.५. अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय प्रतिवेदन प्रणाली (International Financial Reporting System - IFRS)
 - ३.६. नेपाल लेखा परीक्षण मान (Nepal Auditing Standards-NAS)
 - ३.७. लेखा मान तथा लेखा परीक्षण मानको सन्दर्भमा नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्टस् संस्था, नेपाल लेखा मान बोर्ड, अर्थ मन्त्रालय, महालेखा नियन्त्रक कार्यालयको भूमिका
 - ३.८. नेपालमा राजस्व, अनुदान, बजेट तर्जुमा, निकास, प्रतिवेदनमा सूचना प्रविधिको प्रयोग, चुनौती र सुधारका क्षेत्र
 - ३.९. लेखापरीक्षण ऐन, २०७५
४. सार्वजनिक सेवा, नैतिकता र व्यवसायिकता
 - ४.१. सार्वजनिक सेवाको अवधारणा, आधारभुत मान्यता (Values), नैतिकता, ईमान्दारिता, जवाफदेहिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता, जिम्मेवारी र व्यवसायिकताको आवश्यकता, निर्धारक मानक तथा आयाम
 - ४.२. नागरिक कर्तव्य, आध्यात्मिकता (Spirituality), मानवीय मूल्य र मान्यता (Human Values) तथा सेवा प्रवाहमा नागरिक संलग्नता

नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान
प्रशासन सेवा, लेखा समूह, तह ८, प्रमुख लेखा अधिकृत पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

- ४.३ सार्वजनिक जीवनका सिद्धान्त (Principles of Public Life)
- ४.४ सार्वजनिक कोषको उपयोगमा नैतिकता र नैतिकताका सवाल (Ethics and ethical issues)
- ४.५ भ्रष्टाचार र भ्रष्टाचार नियन्त्रणका चुनौती
- ४.६ वित्तीय कार्यकुशलता मापन गर्ने साधन
- ४.७ वित्तीय जवाफदेहिता आश्वस्त तुल्याउने कानूनी र संस्थागत प्रावधान
- ४.८ लेखा उत्तरदायी अधिकृतको भूमिका, पेशागत आचरण, नैतिकता र ईमान्दारिता

३. अर्थ व्यवस्था र सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन

- ३.१ नेपालको अर्थतन्त्र र आर्थिक विकासका पक्ष (कृषि, उद्योग, पर्यटन, पूर्वाधार, शहरी विकास, पर्यावरण संरक्षण, जनसंख्या, बसाईसराई)
- ३.२ अर्थतन्त्रसँग सम्बद्ध योजना, स्रोत/साधनहरूको परिचालन, आर्थिक वृद्धि, विकास तथा रोजगारी
- ३.३ सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन (सार्वजनिक आय, सार्वजनिक खर्च र सार्वजनिक ऋण)
- ३.४ सार्वजनिक वित्तीय उत्तरदायित्व र जिम्मेवारी
- ३.५ आर्थिक अनियमितता र भ्रष्टाचार निवारण, सम्पत्ति शुद्धिकरण अपराध निवारण (Anti-Money Laundering) र अपराधिक कार्यमा वित्तीय लगानी नियन्त्रण
- ३.६ आर्थिक सामाजिक रुपान्तरणका आयामहरू
- ३.७ आयोजना/परियोजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मूल्यांकन
- ३.८ परियोजना विश्लेषण (Project analysis) तथा परियोजना व्यवस्थापन
- ३.९ सार्वजनिक निजी साभेदारी (PPP) र मिश्रित लगानी (Blending Finance) को अवधारणा